

Aktualizace strategické vize Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2020

B.2.5 SWOT analýza

Pořizovatel: Jihomoravský kraj

Konzultant: SPF Group, v.o.s.

listopad 2011

Obsah

Obsah	2
1 Úvod a metodika	3
2 Dílčí SWOT analýzy problémových okruhů	4
2.1 Obyvatelstvo a sociokulturní prostředí	4
2.2 Veřejná správa a institucionální spolupráce	5
2.3 Ekonomika a trh práce	6
2.4 Infrastruktura	7
2.5 Krajina a životní prostředí	8
3 Souhrnná SWOT analýza	9

1 Úvod a metodika

Analýza SWOT představuje klasifikační metodu, pomocí níž je možné třídit hlavní rozvojové faktory dané entity (kraje, obce, ale také firmy apod.). SWOT analýza je metodou tradičně používanou při strategickém plánování. Informace o kraji jsou metodou SWOT standardně tříděny do 4 kategorií:

- silné stránky (S = strengths),
- slabé stránky (W = weaknesses),
- příležitosti (O = opportunities),
- hrozby (T = threats).

Tyto kategorie sledují logiku uvedenou v tabulce. Ve SWOT analýze jsou uvedeny jen hlavní faktory - smyslem analýzy je utřídit, systematizovat a klasifikovat hlavní poznatky, nikoli vytvářet duplicitu ostatních, podrobnějších analytických výstupů.

Tabulka 1: Třídění faktorů v analýze SWOT

	pozitiva	negativa
vnitřní faktory, přítomnost, výchozí stav	silné stránky (S)	slabé stránky (W)
vnější faktory ovlivňující budoucnost	příležitosti (O)	hrozby (T)

Analýza SWOT tvoří samostatný analytický výstup. Přestože je do jisté míry průřezovým souhrnem informací, které jsou obsaženy v profilu kraje, PESTEL analýze a analýze vnějších faktorů, byla analýza SWOT zpracovávána odděleně s cílem vytvořit kapitolu s vyšší přidanou hodnotou než je pouhý souhrn informací (tuto roli ostatně plní část B2.6 Shrnutí a doporučení). Za tím účelem je analýza SWOT zpracována na základě vlastní metodiky. Ta se skládá ze dvou kroků:

- analýza SWOT pro dílčí problémové okruhy,
- souhrnná analýza SWOT.

První krok umožňuje identifikovat a zhodnotit situaci Jihomoravského kraje přehledně podle dílčích témat. Tato témata pokrývají celou současnou realitu Jihomoravského kraje. Z podstaty věci se tedy nejedná o priority ani prioritní tematické okruhy, s nimiž následně pracuje návrhová část strategie a které naopak vybírají z možných rozvojových témat pouze ta, která jsou (mají být) prioritou kraje do roku 2020. Dílčí analýzy SWOT však neumožňují zjistit, které faktory jsou pro kraj důležité a které jsou důležité méně. Z tohoto důvodu je proveden druhý krok analýzy SWOT, v němž jsou jednotlivé faktory napříč tématy vyhodnoceny z hlediska významu a v případě příležitostí a hrozeb také z hlediska pravděpodobnosti jejich naplnění. Oba kroky analýzy SWOT jsou podrobněji metodicky popsány v dalších kapitolách.

2 Dílčí SWOT analýzy problémových okruhů

Úvodním krokem při zpracování SWOT analýzy byla definice problémových okruhů. Na základě informací z předchozích analytických výstupů bylo definováno 5 okruhů, které představují relativně ucelená témata:¹

- obyvatelstvo a sociokulturní prostředí,
- veřejná správa a institucionální spolupráce,
- ekonomika a trh práce,
- infrastruktura,
- krajina a životní prostředí.

Jednotlivé problémové okruhy byly podrobeny SWOT analýze. Byl zpracován přehled jednotlivých faktorů pro každý problémový okruh. Smyslem dílčích SWOT analýz je identifikace hlavních rozvojových faktorů působících na rozvoj kraje v každém problémovém okruhu. Výsledky dílčích SWOT analýz jsou uvedeny v následujících podkapitolách.

2.1 Obyvatelstvo a sociokulturní prostředí

Silné stránky

- příznivá vzdělanostní struktura obyvatel (vysoký podíl vysokoškoláků)
- vysoký podíl vědeckých, technických, zdravotnických a pedagogických pracovníků z celkového počtu zaměstnaných osob
- v porovnání s ostatními kraji vysoká životní úroveň obyvatelstva podmíněná vysokou mzdovou úrovní
- převážně stabilizovaná sociální skladba obyvatel (i na venkově) a kontinuita sociokulturního vývoje

Slabé stránky

- nepříznivá věková struktura obyvatelstva kraje - vysoké zastoupení starších 65 let a zároveň nízký podíl dětské složky
- vysoký podíl ekonomicky neaktivních osob v populaci

Příležitosti

- růst mezinárodní mobility podporující příchod vzdělaných a kvalifikovaných obyvatel
- nastupující trend tzv. kontraurbanizace (tj. postupný a trvalý přesun některých obyvatel z měst zpět do venkovských oblastí s atraktivním přírodním prostředím) - pro některé

¹ V této části strategického plánu jsou problémové okruhy definovány pouze pro účel zpracování dílčích SWOT analýz. Nejedná se tedy o problémovou analýzu ani o návrh priorit, které budou zařazeny do návrhové části strategie.

marginalizované oblasti Jihomoravského kraje (resp. obce) může představovat příležitost pro stabilizaci obyvatelstva v území i rozvoj drobné podnikatelské činnosti

Hrozby

- růst mezinárodní mobility umožňující mj. odchod části obyvatel do vyspělejších zemí
- další růst vnitrokrajských disparit (polarizace prostoru) a marginalizace okrajových částí kraje (další depopulace území, odchod zejm. mladých a vzdělaných obyvatel, a úbytek ekonomických i sociálních aktivit v území)
- stárnutí populace a nutnost aktivní a systematické přípravy společensko-ekonomického systému na tento vývojový trend
- příliv progresivních, nadnárodních činností do prostředí méně uvyklého na cizí prvky

2.2 Veřejná správa a institucionální spolupráce

Silné stránky

- silné institucionální prostředí pro podporu spolupráce veřejného sektoru vysokých škol, výzkumných organizací a firem
- dobře rozvinutý networking mezi krajem a významnými partnery v kraji (vysoké školy, starostové obcí)
- silná a rozšiřující se mezinárodní a přeshraniční spolupráce

Slabé stránky

- dosud slabá provázanost a komunikace mezi veřejnými a soukromými subjekty v oblasti výzkumu, vývoje a inovací, slabé komerční využití výsledků výzkumu

Příležitosti

- etablovaní a všeobecně respektovaní institucionální aktéři vyvíjející činnosti k podpoře rozvojových aktivit v kraji (Jihomoravské inovační centrum, Jihomoravské centrum mezinárodní mobility)
- možnost využít evropských fondů v novém programovém období 2014-2020 jak přes kohezní politiku, tak prostřednictvím společné zemědělské politiky EU, společné vědecko-výzkumné politiky a dalších iniciativ
- plánované výrazné navýšení prostředků věnovaných na vědu, výzkum a inovace z evropských fondů po roce 2013, trend na zvýšenou podporu sofistikovanějších typů intervencí, podporu konkurenceschopnosti firem napříč sektory
- plánované nové podmínky podpory ze společné zemědělské politiky EU po roce 2013 (postupné snižování rozdílů v přímých platbách mezi starými a novými členskými státy, důraz na ekologizaci zemědělské produkce a mimoprodukční funkce zemědělství)
- zvýšení významu a počtu velkých mezinárodních projektů umožňujících transfer zkušeností a podporujících mobilitu obyvatel
- zvýšení důrazu kohezní politiky EU na realizaci širších strategických projektů na rozvoj slabých regionů
- tlak na zvyšování efektivity a efektivnosti ve veřejném sektoru a při nakládání s veřejnými prostředky

- včasné zahájení přípravy na nové programové období EU na národní úrovni i na úrovni kraje
- plánovaná změna přístupu k podpoře regionálního rozvoje v ČR v připravované strategii regionálního rozvoje ČR 2014+

Hrozby

- nevyhovující nastavení podmínek pro kohezní politiku po roce 2013 ze strany Evropské komise (např. svazující podíly alokací na jednotlivé finanční nástroje, kondicionality, evropský semestr, otázka uchopení tematické koncentrace atd.) a z toho plynoucí nízká flexibilita pro sestavení nejvhodnějšího mixu intervencí financovatelných z prostředků EU po roce 2013 pro Jihomoravský kraj
- pravděpodobné zvýšení budoucí míry nezbytného kofinancování projektů podpořených z evropských fondů a tlak na veřejné rozpočty
- potíže s udržením financování velkých projektů podpořených ze strukturálních fondů 2007-2013 (zejm. VaV projekty a projekty v sociální sféře) - otázka postoje státu k zajištění finančních prostředků pro tyto projekty (např. souvisí se systémem financování vědy a výzkumu v ČR)
- plánovaná změna rozpočtového určení daní (snížení prostředků pro krajské město) reflektující plánované úpravy sazeb daně z přidané hodnoty (snížení prostředků obcím i kraji, nicméně zvýšení nároků na výdaje v důsledku zdražení řady služeb a produktů)

2.3 Ekonomika a trh práce

Silné stránky

- vysoký podíl IT odborníků v celkovém počtu zaměstnaných osob
- výhodná geografická poloha kraje
- silná infrastruktura pro výzkum, vývoj a inovace v kraji (vysoké školy, veřejné subjekty)
- druhá nejvýkonnější regionální ekonomika republiky (po středočeském prostoru)
- oborová diverzifikovanost krajské ekonomiky
- kapacity pro kongresovou turistiku
- nadprůměrná kvalita zemědělského půdního fondu
- vysoký primární potenciál pro specifické formy cestovního ruchu (vinařství, venkovská turistika) a tedy i pro konkrétní cílové skupiny
- dobrá kvalita infrastruktury pro podporu malého a středního podnikání (podnikatelské inkubátory) v krajském městě

Slabé stránky

- územní diferenciací problémů trhu práce (nedostatek pracovních příležitostí v periferních částech kraje se špatnou dopravní dostupností)
- vysoký podíl absolventů mezi nezaměstnanými a vysoká dlouhodobá nezaměstnanost
- území kraje výrazně diferencované z hlediska ekonomického rozvoje (super dominance Brna a jeho zázemí, periferní oblasti v jižní části)
- závislost exportu kraje na jednom odvětví (stroje a dopravní prostředky)
- nízký průměrný počet přenocování domácích i zahraničních turistů

- sezónnost cestovního ruchu podmíněná mj. nevhodnými fyzicko-geografickými podmínkami pro zimní aktivity

Příležitosti

- další šíření pozitivní image kraje doma i v zahraničí
- růst zájmu o lokální a regionální produkty zemědělství
- dokončení restrukturalizace průmyslu v ČR vytvářející tlak na reorientaci krajské ekonomiky
- úspěšná realizace velkých projektů vědy a výzkumu (ale i dalších) podpořených v programovém období 2007-2013 - potenciál výrazných multiplikačních efektů
- napojení VaVal subjektů do globálních znalostních sítí, úspěšné aktivity lákání zahraničních vědců a studentů do Brna ((dočasná) selektivní migrace)

Hrozby

- nestabilita vnějšího makroekonomického prostředí, finanční trhů a společné evropské měny a obtížná predikovatelnost hospodářského vývoje
- závislost ekonomiky ČR na průmyslu
- prohlubování špatného stavu veřejných financí v zemích EU, resp. eurozóny i v ČR

2.4 Infrastruktura

Silné stránky

- kapacitní silniční a železniční napojení na většinu velkých okolních center (Praha, Bratislava, Ostrava, v případě železnice i Vídeň)
- přítomnost relativně významného mezinárodního letiště
- kvalitní systém IDS Jihomoravského kraje
- dobrá situace v kraji z hlediska dostupnosti zdravotnické péče a sociálních služeb, dostatečné kapacity ve všech okresech
- vysoká informatizace domácností (vybavenost PC a internetovým připojením)

Slabé stránky

- chybějící či nezmodernizované dopravní napojení na některá okolní centra (zejména Vídeň)
- nevyřešený železniční uzel Brno
- nedostatečné napojení letiště Brno na globální letecké uzly a na linky významných dopravců
- špatný stav infrastruktury (zejména silnic nižších tříd) v periferních částech kraje
- chybějící infrastruktura volného času pro mládež
- chybějící infrastrukturní kapacita ubytování a volnočasového zázemí pro studenty a zahraniční pracovníky
- nízký počet zařízení s péčí o seniory vzhledem k věkové struktuře a prognózovanému dalšímu vývoji

Příležitosti

- výstavba a modernizace páteřních (státem spravovaných) komunikací
- zvýšení důrazu státu na modernizaci železničních uzlů vč. brněnského nádraží a železničního uzlu
- růst role regionálních letišť v letecké dopravě, příchod významnějších leteckých dopravců

Hrozby

- zpoždění významných (zejména silničních) dopravních staveb
- snížení finančních zdrojů na údržbu komunikací nižšího řádu z evropských fondů

2.5 Krajina a životní prostředí

Silné stránky

- obecně čisté a zdravé životní prostředí na většině území kraje
- rozmanitost přírody a krajiny (vzácné biotopy, častá chráněná území a lokality)
- předpoklady pro intenzivní zemědělskou výrobu
- dlouhodobá tradice v oblasti vinařství a ovocnářství

Slabé stránky

- nedostatečně rozvinuté ekologické zemědělství a nezemědělská činnost v krajině
- nedostatek zdrojů pitné vody a vody obecně (např. pro zemědělství)
- nízký podíl lesních ploch na rozsáhlých plochách, snižující ekologickou stabilitu krajiny
- velký počet brownfieldů v Brně a dalších městech
- vysoká koncentrace prachových částic, příp. dalších znečišťujících látek v Brně

Příležitosti

- pokračující důraz evropské politiky na rozvoj infrastruktury zlepšující stav životního prostředí a na energetická opatření

Hrozby

- výhledová nedostačující kapacita a kvalita pitné vody
- změny klimatu zvyšující riziko záplav
- nárůst využívání lokálních topenišť využívajících tuhá paliva
- narůstající negativní vliv dopravy na ovzduší zejména ve velkých městech

3 Souhrnná SWOT analýza

Dílčí SWOT analýzy umožňují identifikovat rozvojové faktory v jednotlivých problémových okruzích, nelze však s jejich pomocí porovnávat význam jednotlivých faktorů ani problémových okruhů (tedy např. která slabá stránka či příležitost je důležitější). Z tohoto důvodu bylo třeba provést také souhrnnou SWOT analýzu, v rámci níž byly všechny identifikované faktory dále klasifikovány.

Souhrnná analýza SWOT je zpracována jako analýza napříč jednotlivými tématy. Vychází z hodnocení všech faktorů dílčích SWOT analýz, a to podle významu (silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby) a podle pravděpodobnosti (pouze příležitosti a hrozby). Význam vyjadřuje důležitost daného faktoru pro rozvoj kraje, pravděpodobnost pak hodnotí míru pravděpodobnosti, s jakou dojde k naplnění daného faktoru. Při vyhodnocení byla použita klasifikace všech faktorů ve stupnici od 5 (nejvyšší význam či pravděpodobnost) do 1 (nejnižší význam či pravděpodobnost). Hodnocení provedlo 12 osob, z toho 7 členů řídicí skupiny pro přípravu SRJMK 2020 a 5 členů zpracovatelského týmu SPF Group. Jednotlivým položkám bylo přiřazeno hodnocení, které je aritmetickým průměrem hodnocení dílčích.

V případě silných stránek a slabých stránek byly položky roztrženy do 3 kategorií (velký, střední, malý význam). V případě příležitostí a hrozeb, kde byly hodnoceny 2 kategorie (význam a pravděpodobnost), byly položky roztrženy do 9 skupin, čemuž graficky odpovídá matice se 3 řádky (velký, střední, malý význam) a 3 sloupce (velká, střední a malá pravděpodobnost). Ve všech případech byly jednotlivé položky do tří kategorií rozděleny přibližně po třetinách v pořadí dle průměrné bodové hodnoty, v některých případech však byla respektována „lokální minima“ dělicí pořadí položek přirozeně do shluků s podobnými průměrnými hodnotami.

Podrobné výsledky SWOT přibližuje tabulkový přehled v následujících tabulkách. Interpretace výsledků vyplývá přímo z těchto tabulek a zasluhuje si tedy jen několik obecnějších komentářů.

Nejvyšší význam byl v případě silných i slabých stránek celkově připisován ekonomickým faktorům, v případě slabých stránek pak i faktorům týkajícím se obyvatelstva a infrastruktury. Naopak nízký význam měly nejčastěji silné i slabé stránky v oblasti životního prostředí. Ekonomickým faktorům a infrastruktuře připisovali větší význam především členové řídicí skupiny, tedy místní aktéři, v případě obyvatelstva a částečně také životního prostředí považují příslušné faktory za významnější zástupci zpracovatele. U příležitostí a hrozeb jsou za nejvýznamnější považovány ty v oblasti ekonomiky a částečně i v institucionální oblasti, naopak jako nejméně významné byly vyhodnoceny faktory týkající se obyvatelstva a v případě hrozeb také faktory v oblasti infrastruktury a životního prostředí. V případě příležitostí a zejména pak hrozeb lze pozorovat zřetelnou souvislost mezi hodnocením významu a pravděpodobnosti jednotlivých faktorů. Významnější faktory jsou obvykle hodnoceny také jako pravděpodobnější, a naopak.

Je možné konstatovat, že závěry analýzy SWOT se v základních rysech shodují s výsledky jiných částí analýzy.

Tabulka 2: Silné stránky Jihomoravského kraje

Význam	Faktory
Velký	• silná infrastruktura pro výzkum, vývoj a inovace v kraji (vysoké školy, veřejné subjekty) • výhodná geografická poloha kraje • silné institucionální prostředí pro podporu spolupráce veřejného sektoru vysokých škol, výzkumných organizací a firem • vysoký podíl vědeckých, technických, zdravotnických a pedagogických pracovníků z celkového počtu zaměstnaných osob • kvalitní systém IDS Jihomoravského kraje • druhá nejvýkonnější regionální ekonomika republiky (po středočeském prostoru) • oborová diverzifikovanost krajské ekonomiky • dobrá kvalita infrastruktury pro podporu malého a středního podnikání (podnikatelské inkubátory) v krajském městě
Střední	• dobře rozvinutý networking mezi krajem a významnými partnery v kraji (vysoké školy, starostové obcí) • kapacitní silniční a železniční napojení na většinu velkých okolních center (Praha, Bratislava, Ostrava, v případě železnice i Vídeň) • dobrá situace v kraji z hlediska dostupnosti zdravotnické péče a sociálních služeb, dostatečné kapacity ve všech okresech • příznivá vzdělanostní struktura obyvatel (vysoký podíl vysokoškoláků) • vysoký podíl IT odborníků v celkovém počtu zaměstnaných osob • převážně stabilizovaná sociální skladba obyvatel a kontinuita sociokulturního vývoje (i na venkově) • dlouhodobá tradice v oblasti vinařství a ovocnářství
Malý	• vysoký primární potenciál pro specifické formy cestovního ruchu (vinařství, venkovská turistika) a tedy i pro konkrétní cílové skupiny • silná a rozšiřující se mezinárodní a přeshraniční spolupráce • obecně čisté a zdravé životní prostředí na výrazné většině území kraje • předpoklady pro intenzivní zemědělskou výrobu • nadprůměrná kvalita zemědělského půdního fondu • přítomnost relativně významného mezinárodního letiště • rozmanitost přírody a krajiny (vzácné biotopy, častá chráněná území a lokality) • v porovnání s ostatními kraji vysoká životní úroveň obyvatelstva podmíněná vysokou mzdovou úrovní • vysoká informatizace domácností (vybavenost PC a internetovým připojením) • kapacity pro kongresovou turistiku

Tabulka 3: Slabé stránky Jihomoravského kraje

Význam	Faktory
Velký	vysoký podíl absolventů mezi nezaměstnanými a vysoká dlouhodobá nezaměstnanost území kraje výrazně diferencované z hlediska ekonomického rozvoje (super dominance Brna a jeho zázemí, periferní oblasti v jižní části) chybějící či nezmodernizované dopravní napojení na některá okolní centra (zejména Vídeň) nepříznivá věková struktura obyvatelstva kraje - vysoké zastoupení starších 65 let a zároveň nízký podíl dětské složky územní diferenciace problémů trhu práce (nedostatek pracovních příležitostí v periferních částech kraje se špatnou dopravní dostupností) dosud slabá provázanost a komunikace mezi veřejnými a soukromými subjekty v oblasti výzkumu, vývoje a inovací, slabé komerční využití výsledků výzkumu nevyřešený železniční uzel Brno
Střední	závislost exportu kraje na jednom odvětví (stroje a dopravní prostředky) vysoký podíl ekonomicky neaktivních osob v populaci chybějící infrastrukturní kapacita ubytování a volnočasového zázemí pro studenty a zahraniční pracovníky nedostatek zdrojů pitné vody a vody obecně (např. pro zemědělství)
Malý	nízký průměrný počet přenocování domácích i zahraničních turistů nízký podíl lesních ploch na rozsáhlých plochách, snižující ekologickou stabilitu krajiny nedostatečné napojení letiště Brno na globální letecké uzly a na linky významných dopravců nízký počet zařízení s péčí o seniory vzhledem k věkové struktuře a prognózovanému dalšímu vývoji vysoká koncentrace prachových částic, příp. dalších znečišťujících látek v Brně špatný stav infrastruktury (zejména silnic nižších tříd) v periferních částech kraje velký počet brownfieldů v Brně a dalších městech chybějící infrastruktura volného času pro mládež nedostatečně rozvinuté ekologické zemědělství a nezemědělská činnost v krajině sezónnost cestovního ruchu podmíněná mj. nevhodnými fyzicko-geograf. podmínkami pro zimní aktivity

Tabulka 4: Příležitosti pro Jihomoravský kraj

	Vysoká pravděpodobnost	Střední pravděpodobnost	Nízká pravděpodobnost
Velký význam	možnost využít evropských fondů v novém programovém období 2014-2020 jak přes kohezní politiku, tak prostřednictvím společné zemědělské politiky EU, společné vědecko-výzkumné politiky a dalších iniciativ úspěšná realizace velkých projektů vědy a výzkumu (ale i dalších) podpořených v programovém období 2007-2013 – potenciál výrazných multiplikačních efektů včasné zahájení přípravy na nové programové období EU na národní úrovni i na úrovni kraje plánované výrazné navýšení prostředků věnovaných na vědu, výzkum a inovace z evropských fondů po roce 2013, trend na zvýšenou podporu sofistikovanějších typů intervencí, podporu konkurenceschopnosti firem napříč sektory	další šíření pozitivní image kraje doma i v zahraničí napojení VaVal subjektů do globálních znalostních sítí, úspěšné aktivity lákání zahraničních vědců a studentů do Brna ((dočasná) selektivní migrace)	výstavba a modernizace páteřních (státem spravovaných) komunikací tlak na zvyšování efektivity a efektivnosti ve veřejném sektoru a při nakládání s veřejnými prostředky
Střední význam	pokračující důraz evropské politiky na rozvoj infrastruktury zlepšující stav životního prostředí a na energetická opatření etablování a všeobecně respektování institucionální aktéři vyvíjející činnosti k podpoře rozvojových aktivit v kraji (Jihomoravské inovační centrum, Jihomoravské centrum mezinárodní mobility) zvýšení důrazu kohezní politiky EU na realizaci širších strategických projektů na rozvoj slabých regionů		růst mezinárodní mobility podporující příchod vzdělaných a kvalifikovaných obyvatel zvýšení významu a počtu velkých mezinárodních projektů umožňujících transfer zkušeností a podporujících mobilitu obyvatel plánovaná změna přístupu k podpoře regionálního rozvoje v ČR v připravované strategii regionálního rozvoje ČR 2014+

	Vysoká pravděpodobnost	Střední pravděpodobnost	Nízká pravděpodobnost
Malý význam	růst zájmu o lokální a regionální produkty zemědělství	plánované nové podmínky podpory ze společné zemědělské politiky EU po roce 2013 (postupné snižování rozdílů v přímých platbách mezi starými a novými členskými státy, důraz na ekologizaci zemědělské produkce a mimoprodukční funkce zemědělství) nastupující trend tzv. kontraurbanizace (tj. postupný a trvalý přesun některých obyvatel z měst zpět do venkovských oblastí s atraktivním přírodním prostředím) - pro některé marginalizované oblasti Jihomoravského kraje (resp. obce) představovat příležitost pro stabilizaci obyvatelstva v území i rozvoj drobné podnikatelské činnosti	dokončení restrukturalizace průmyslu v ČR vytvářející tlak na reorientaci krajské ekonomiky zvýšení důrazu státu na modernizaci železničních uzlů vč. brněnského nádraží a železničního uzlu růst role regionálních letišť v letecké dopravě, příchod významnějších leteckých dopravců

Tabulka 5: Hrozby pro Jihomoravský kraj

	Vysoká pravděpodobnost	Střední pravděpodobnost	Nízká pravděpodobnost
Velký význam	stárnutí populace a nutnost aktivní a systematické přípravy společensko-ekonomického systému na tento vývojový trend nestabilita vnějšího makroekonomického prostředí, finanční trhů a společné evropské měny a obtížná predikovatelnost hospodářského vývoje	prohlubování špatného stavu veřejných financí v zemích EU, resp. eurozóny i v ČR potíže s udržením financování velkých projektů podpořených ze strukturálních fondů 2007-2013 (zejm. VaV projekty a projekty v sociální sféře) – otázka postoje státu k zajištění finančních prostředků pro tyto projekty (např. souvisí se systémem financování vědy a výzkumu v ČR) nevyhovující nastavení podmínek pro kohezní politiku po roce 2013 ze strany Evropské komise (např. svazující podíly alokací na jednotlivé finanční nástroje, kondicionality, evropský semestr, otázka uchopení tematické koncentrace atd.) a z toho plynoucí nízká flexibilita pro sestavení nejvhodnějšího mixu intervencí financovatelných z prostředků EU po roce 2013 pro Jihomoravský kraj	
Střední význam	zpoždění významných (zejména silničních) dopravních staveb nárůst využívání lokálních topenišť využívajících tuhá paliva narůstající negativní vliv dopravy na ovzduší zejména ve velkých městech	další růst vnitrokrajských disparit (polarizace prostoru) a marginalizace okrajových částí kraje (další depopulace území, odchod zejm. mladých a vzdělaných obyvatel, a úbytek ekonomických i sociálních aktivit v území) plánovaná změna rozpočtového určení daní (snížení prostředků pro krajské město) reflektující plánované úpravy sazeb daně z přidané hodnoty (snížení prostředků obcím i kraji, nicméně zvýšení nároků na výdaje v důsledku zdražení řady služeb a produktů)	závislost ekonomiky ČR na průmyslu výhledová nedostačující kapacita a kvalita pitné vody

	Vysoká pravděpodobnost	Střední pravděpodobnost	Nízká pravděpodobnost
Malý význam	• snížení finančních zdrojů na údržbu komunikací nižšího řádu z evropských fondů	•	• pravděpodobné zvýšení budoucí míry nezbytného kofinancování projektů podpořených z evropských fondů a tlak na veřejné rozpočty • změny klimatu zvyšující riziko záplav • příliv progresivních, nadnárodních činností do prostředí méně uvyklého na cizí prvky • růst mezinárodní mobility umožňující mj. odchod části obyvatel do vyspělejších zemí